

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

20. De 2. & 3. excommunicatione in Bulla Cœnæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

*De secunda, & tertia excommunicatione in Bulla
Cœna contentis.*

CAPVT XX.

Secunda excommunicatio fulminatur contra tria genera personarum, nempe appellantium ad futurum Concilium ab ordinationibus, sententijs, seu mandatis Summi Pontificis; dantium ad hoc consilium, & dantium etiam auxilium vel fauorem. In qua excommunicatione nonnulla sunt notanda.

Primò, duo esse verba, nempe, Excommunicamus, & Interdicimus. Prius refertur ad personas; posterius ad Vniuersitates, Collegia, & Capitula appellantia, vel dantia auxilium, & consilium; hæc enim non possunt excommunicari, vt habetur c. Romana. de sen. excom. in 6. ob id interdiciuntur. At persona cuiuscunq; conditionis gradus, vel status excommunicantur.

Secundò, hæc excommunicatio contra eadem tria genera personarum est antiqua, lata, & reseruata à Pio Secundo, confirmata à Iulio Secundo, cuius extrauagantis meminit Caiet. verb. excommunicatio. cap. 25. & Silu. ver. excommunicatio. num. 93.

Tertia excommunicatio lata est contra omnes Pyratas, Curfarios, & Latrunculos maritimos discurrentes mare Ecclesie, præcipue à Monte Argentario, vsque ad Tarracinam, & contra eorundem fautores, receptatores, & defensores. In declarationem huius nonnulla dubia occurrunt.

Primum est; Quis sit dicendus Pyrata. Ad quod Ang. verba Pyrata. respondet, Pyratam esse, quicumque in mari, vel flumine deprædatur: si in mari, dicitur marinus, & excommunicationem hanc incurrit: si in flumine, est fluuiialis, & non incurrit eam, quia contra maritimos fulminata est. Silu. autem verba excom. 7. §. 56. non recipit hoc: putat enim, tria esse necessaria ad Pyratam.

Primum est, indifferentia spoliandorum, id est, vt non tantum vnus nationis homines deprædatur, sed indifferentes homines, siue vnus, siue alterius nationis, vnde Genueses spoliantes olim solos Venetos, non censebantur Pyratæ.

Secun-

Secundum est, intentio principalis; si enim aliqui Mercatores, suæ negotiationi incumbentes, in itinere spoliarent aliquos, non sunt propterea Pyratæ dicendi.

Tertium est, ut non sit bellum inter spoliantes, & spoliatos indictum; indicto enim bello, siue iusto, siue iniusto, non dicuntur Pyratæ, quia iure, & titulo belli, tunc spolium fit. Cum Silu. consentit Tabien. verb. excommunicatio. 5. casu. 25. nu. 4. Ego secundam, & tertiam conditiones puo esse necessarias; sed non primam: nam spoliantes hos, vel illos, etiam si vnus nationis essent Pyratæ dicuntur. Denique qui principaliter versantur in deprædando in mari, dicuntur Pyratæ, aut Latrunculi, aut Cursarij maritimi, siue hæc idem, siue diuersa significant: sub his enim vocibus omne genus, talium latrunculorū, & deprædatorum comprehenditur.

Aduertendum autem est, hanc excommunicationem restrictiorem esse, quam in alijs Bullis: prius enim excommunicabantur omnes Pyratæ, Cursarij, Latrunculi maritimi, & illi præcipue, qui in mari, à Monte Argentario, vsque ad Tarracinam discurrebant. At nūc ablata est illa particula (&) sequens: que verbum non copulat, sed restringit præcedens, nempe illos maritimos excommunicari, qui discurrunt mare Ecclesie, præcipue à monte Argentario, vsque ad Tarracinam. Cæteri tamen non comprehenduntur in hac Bulla; sicut nec qui in fluminibus deprædantur, ut dicemus inferius. Verba Bullæ sunt hæc. (*Item excommunicamus, & anathematizamus omnes Pyratas, & Cursarios, ac Latrunculos maritimos, discurrentes mare nostrum, præcipue à monte Argentario, vsq; ad Tarracinam, ac omnes eorum fautores, receptatores, & defensores.*) In alijs vero Bullis sic habebatur. (*Item excommunicamus, & anathematizamus omnes Pyratas, Cursarios, Latrunculos maritimos, & illos præcipue, qui mare nostrum à Monte Argentario, vsque ad Tarracinam discurrere, & nauigantes in illo deprædari, mutilare, interficere, ac rebus, & bonis suis spoliare presumpserunt, hæcenus, & presumunt, ac omnes receptatores eorundem, & eis auxilium scienter dantes, vel fauorem.*)

Aliud dubium est, an incidant in excommunicationem hæc Pyratæ, statim ac mare discurrere incipiunt. Caiet. verb. excommu. c. 18. respondet, quod non; sed est necessaria vna harum actionum, deprædari, mutilare, aut interficere, aut spoliare bonis suis aliquem. Si autem, vel semel horum aliquid fecerint, excommunicati sunt. Hæc tamen doctrina non habet locum in Bulla hac, in qua actio discurrendi sola exprimitur,

quæ sufficit, etiam si nulla alia sequatur. Aduerte procedere in ista de Pyratibus, qui Christianos expoliant, non de his, qui infideles.

Aliud dubium est, an isti iure antiquo fuerint olim excommunicati: dico cum Silu. loco citato, & cum alijs communiter Doct. quod non, sed erant excommunicandi, vt habetur cap. excommunicationi. de rap. vbi dicitur, excommunicationi subduntur, qui Romanos, aut Christianos nauigio vectos promerogatione, vel alijs honestis causis, capere, aut bonis suis spoliare præsumunt; Quæ excommunicatio ex vna parte limitata est, quam quæ nunc habetur in hac Bulla, quia non complectitur discurrentes tantum, sed eos, qui aliquid ex narratis actionibus faciunt. Ex altera tamen parte latior est, quia complectitur quoscumque Pyratas maritimos, vel fluuiales, vbi cumque deprædentur: non autem solos mare tantum Ecclesiæ discurrentes: complectitur eos, qui deprædantur, spoliantur, &c. nauigantes quocumque modo, & quacumque de causa, etiam non honesta.

Aliud dubium est, an qui in mari versantur, & flumina ingrediuntur, vt alios deprædentur, sint in hac Bulla excommunicati. Respondeo affirmatiuè: nam maritimi Pyratæ decurrunt; non vero, qui solum in fluminibus deprædantur, vt dicit Ang. ver. Pyrata.

Receptatores horum Pyratarum, auxilium dantes eis, aut fauorem, sunt etiam excommunicati. Quæ sunt intelligenda, iuxta dicta in prima excommunicatione. Olim apponebantur dantes consilium, sed modo ablatum est verbum comprehenduntur enim sub auxilio. l. qui seruo. §. plus. Pompo. ff. de furt. Barto. in l. non solum, §. si mandato. numer. 17. ff. de iniur.

*De quarta, & quinta excommunicatione in Bulla
Cæno contenta.*

CAPVT XXI.

Quarta excommunicatio fertur contra eos, qui rapiunt Christianorum naufragantium bona, siue in nauibus existentia, siue ex eisdem ciecta, siue in littore inuenta, cuiuscumque generis bona sint, & in quocumque mari. Nec contra hanc excommunicationem priuilegium, aut con-

suertur